

Is er nog een houvast voor de krijgsmacht van de toekomst?

Verkenningen en heroverwegingen op Defensie

Onlangs verschenen er twee voor Defensie relevante rapporten die niet los van elkaar kunnen worden gezien. Op 29 maart verscheen het rapport 'Verkenningen', het resultaat van twee jaar interdepartementale studie. Drie dagen later publiceerde het ministerie van Financiën de heroverweging voor Defensie – ondergebracht onder het thema 'Internationale veiligheid'. Wat is de visie van de SGP op de toekomst van Defensie?

Dr. Marcel de Haas

Krijgskundig onderzoeker¹

Het onderzoek *Verkenningen: houvast voor de krijgsmacht van de toekomst* had tot doel het bieden van een gezaghebbende en objectieve basis voor toekomstbestendige politieke keuzes over de Nederlandse defensie-inspanning. Deze verkenningen hebben geresulteerd in een viertal beleidsopties, namelijk *veilig blijven*, *kort en krachtig*, *veiligheid brengen* en *veelzijdig inzetbaar*. Elk van de opties biedt een ontwikkelingsrichting waar de komende jaren naartoe kan worden gewerkt.

Daarbij zijn de hoofdtaken van Defensie een cruciaal uitgangspunt. Die taken zijn: 1. nationale en bondgenootschappelijke verdediging (oorlogsoperaties), 2. het bevorderen van de internationale rechtsorde (vredeoperaties) en 3. ondersteuning van civiele autoriteiten (bijvoorbeeld bij rampen).

Constateringen Verkenningenrapport

In *veilig blijven* ligt de nadruk op beschermen (eerste en derde hoofdtak). Bij *kort en krachtig* op interveniëren, zowel voor de eigen verdediging als voor de internationale rechtsorde (eerste en tweede hoofdtak). In *veiligheid brengen* staat de bevordering van de internationale rechtsorde centraal middels stabiliseren (tweede hoofdtak). En tenslotte ligt in *veelzijdig inzetbaar* met een combinatie van beschermen, interveniëren en

stabiliseren (alle drie de hoofdtaken) de nadruk op de veelzijdigheid en de flexibele inzet van de krijgsmacht. Verder constateert het Verkenningenrapport dat Defensie eigenlijk nu al structureel 100 tot 150 miljoen euro per jaar te kort komt om de huidige krijgsmacht te behouden. De politieke ambities (wat *willen* we aan militaire operaties uitvoeren) zijn niet meer in balans met de capaciteit van de krijgsmacht (wat *kunnen* we aan militaire operaties uitvoeren). Voorts stelt het rapport terecht dat de politiek bij besluiten over de toekomst van de krijgsmacht nadrukkelijk rekening moet houden met de consequenties van die keuzes. Militaire eenheden en middelen kunnen, als zij eenmaal zijn opgeheven of afgestoten, niet binnen korte tijd opnieuw worden gegenereerd. Tevens moet bij de besluitvorming het evenwicht tussen (politieke) ambities, taken en middelen zijn gewaarborgd. Ten slotte somt het rapport een aantal besluitvormingsvragen op, zoals: wat wil Nederland in de wereld betekenen, welke defensie-inspanning is hiertoe nodig en tot welk punt willen we onze militaire autonomie behouden?

Bezuinigen

De voor Defensie meest relevante voorstellen uit de Brede Heroverwegingen (bezuinigingen) laten het vol-

De SGP vindt dat vanwege de genoemde negatieve ontwikkelingen er niet bezuinigd zou moeten worden, maar integendeel, dat er geld bij moet om het geldende ambitieniveau te handhaven.'

gende beeld zien. In de heroverweging *Internationale veiligheid* zijn twaalf varianten – keuzemodellen – opgenomen. Negen ervan zijn varianten gericht op het naar beneden bijstellen van de politieke ambities. Drie varianten grijpen in op de bedrijfsvoering en in deze opties wordt niet de politieke ambitie bijgesteld, maar wordt bezuinigd op personeel en materieel. De negen ambitievarianten beginnen met de vier beleidsopties van de Verkenningen. Deze vier varianten zouden de opheffing van landmacht-, luchtmacht- en marine-onderdelen en de vermindering van de personeelssterkte met 4.000 tot 11.500 man tot gevolg hebben. De volgende vijf varianten bevatten voorstellen tot verlaging van het ambitieniveau over de gehele breedte van de krijgsmacht. De nadruk komt te liggen op nationale en Europese bescherming en het beperken van internationale interventies, het inzetten op specifieke kwaliteiten van luchtmacht en marine ten koste van de landmacht, het herstel van de dienstplicht en beëindiging van de civiel-militaire samenwerking (vooral met Binnenlandse Zaken en Justitie). De bezuinigingen op militaire eenheden in deze vijf varianten zorgen voor een daling van de personeelssterkte met 14.000 tot 23.500 man. De drie bezuinigingsmodellen gericht op de bedrijfsvoering zijn gericht op de versoering van de arbeidsvoorwaarden van het defensiepersoneel, een doelmatiger organisatie van ondersteunende diensten, standaardisatie en marktconforme dienstverlening. Ook wordt gesneden in alle krijgsmacht-deelafdelingen en departementale stafafdelingen. In totaal kunnen de twaalf modellen per variant structurele bezuinigingen opleveren variërend van 25 miljoen tot ruim twee miljard euro op jaarbasis. De personeelssterkte van Defensie – thans 70.000 militairen en burgers – zou als gevolg van deze bezuinigings-

varianten met minimaal 4.000 en maximaal 23.500 man worden teruggebracht. Gezien naar negatieve consequenties voor politieke ambities en personele en financiële middelen, levert de variant *veelzijdig inzetbaar* de minste en de variant *inzetten op specifieke capaciteiten* de meeste schade op.

Investeren

De SGP ziet al jaren de ontwikkelingen bij Defensie met lede ogen aan en vindt dat er een te grote (uitzend)druk staat op personeel, materieel en financiën. Nederland is een van de rijkste landen ter wereld en heeft een economie die zeer afhankelijk is van een stabiele internationale arena. De Verkenningen laten zien dat die stabiele internationale omgeving ook in de toekomst niet vanzelfsprekend is. Ons land staat in een traditie van oog hebben voor de zwakkeren. Voor het opkomen van verdrukten in het buitenland – waaronder mensen die vanwege hun geloof vervolgd worden – en voor het verdedigen van mensenrechten en democratie. Zo heeft ons leger in Bosnië, Irak en Afghanistan vanuit die positie van rijkdom de naaste elders steun kunnen bieden. De SGP is van mening dat we het huidige palet aan politieke ambities moeten handhaven. Tegelijkertijd constateert de SGP dat de laatste jaren de ambities groter zijn dan dat het defensiebudget toelaat. Als we vervolgens kijken naar de Brede Heroverwegingen, dan vindt de SGP dat vanwege de genoemde negatieve ontwikkelingen er niet bezuinigd zou moeten worden, maar integendeel, dat er geld bij moet om het geldende ambitieniveau te handhaven zonder dat dit ten koste gaat van de krijgsmacht. Daartoe voorziet het verkiezingsprogramma van de SGP nu in 300 miljoen euro op jaarbasis extra voor het Defensiebudget, waarbij op termijn het streef-

‘Aangezien de SGP voorstander is van behoud van het huidige ambitieniveau kiest het voor de beleidsoptie veelzijdig inzetbaar.’

getal van de NAVO – 2% van het BBP – gehaald moet worden. Naast een standpunt op de Brede Heroverwegingen heeft de SGP ook een visie op het Verkenningenrapport. Aangezien de SGP voorstander is van behoud van het huidige ambitieniveau kiest het voor de beleidsoptie *veelzijdig inzetbaar*. Dit model is in feite een voortzetting van het bestaande pakket aan ambities, taken en capaciteiten van de krijgsmacht. Zouden er toch bezuinigingen komen op Defensie dan moet het ambitieniveau – dat nu al te hoog is in vergelijking met het budget – meer dan evenredig omlaag. Na de jammerlijke val van het Kabinet over de kwestie Uruzgan, is het echter hoog tijd dat het volgende Kabinet de verantwoordelijkheid van Nederland in de wereld herneemt met een bijbehorend ambitieniveau en dito gefinancierde krijgsmacht.

Literatuur

Eindrapport Verkenningen 2010: Houvast voor de krijgsmacht van de toekomst, Ministerie van Defensie, 29 maart 2010.

Rapport heroverwegingen: hoofdstuk 20 – Internationale Veiligheid, Ministerie van Financiën, 1 april 2010.

‘*Daad bij het Woord*’, verkiezingsprogramma SGP 2010-2014, Den Haag, 19 april 2010, pp. 61-62.

Noot

¹ Luitenant-kolonel dr. M. de Haas is als krijgskundig onderzoeker verbonden aan Instituut Clingendael en is adviseur Defensie en Buitenlands beleid van de Tweede Kamerfractie van de SGP.

A d v i e s b u r e a u   F R E E K E
W i l l e m   S c h o u t e n

O u d s m i d s e s t r a a t   2 3   4 0 3 3   A W   L I E N D E N

T e l :   0 3 4 4 - 6 0 1 5 3 6   F a x :   0 3 4 4 - 6 0 3 7 8 6

E : info.freeke@planet.nl   w : www.freekeadvies.nl

Planologie-Bouwkunde-Milieu